

**UCHWAŁA NR LI/338/18
RADY MIEJSKIEJ W DUKLI**

z dnia 27 marca 2018 r.

w sprawie uchwalenia " Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dukła na lata 2018-2020".

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6a i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późniejszymi zmianami) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późniejszymi zmianami), Rada Miejska w Dukli uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwała „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dukła na lata 2018-2020", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Burmistrzowi Dukli.

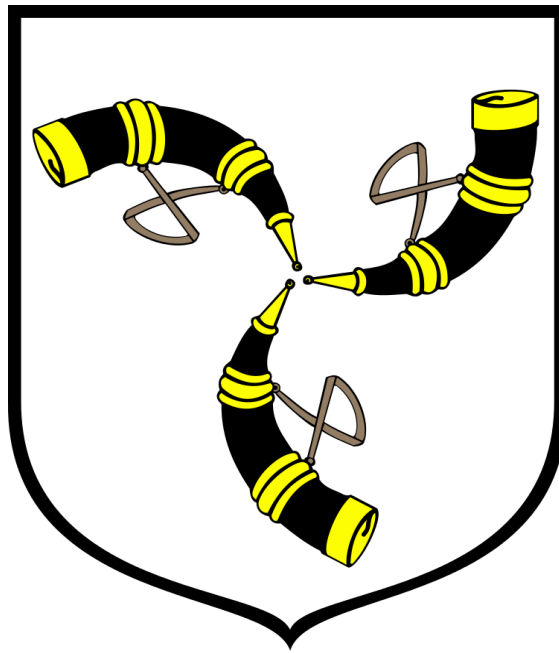
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 marca 2018 roku.

Przewodniczący Rady

Andrzej Dzedzic

Załącznik do uchwały Nr LI/338/18
Rady Miejskiej w Dukli
z dnia 27 marca 2018 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE DUKLA NA LATA 2018-2020

Dukla, 2018 rok

Spis treści

Rozdział I. Wiadomości ogólne.....	3
1. Wprowadzenie.....	3
2. Podstawy prawne do realizacji programu	7
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Dukła.....	8
4. Zasoby gminy.....	11
Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.....	12
1. Założenia Programu.....	12
2. Zadania Programu.....	13
3. Cele Programu.....	13
4. Odbiorcy Programu.....	16
5. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	16
6. Realizatorzy Programu.....	16
7. Źródła finansowania.....	17
8. Monitoring i ewaluacja.....	17

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dukła na lata 2018-2020 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólną samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Rodzina stanowi w życiu dziecka pierwsze i naturalne środowisko wychowawcze, jest też podstawową formą opieki nad dzieckiem od jego urodzenia aż do uzyskania przez nie samodzielności. Prawidłowo funkcjonująca rodzina stwarza swoim dzieciom odpowiednie warunki do rozwoju i wychowania, kształtuje ich osobowość, a przede wszystkim zapewnia im poczucie bezpieczeństwa. Rodzice są pierwszymi opiekunami i wychowawcami swoich dzieci, mającymi ogromny wpływ na ich późniejsze, dorosłe życie. To oni odpowiadają za zaspokajanie potrzeb tak emocjonalnych, jak i materialnych swoich dzieci.

Współczesna rodzina styka się z wieloma problemami w codziennym funkcjonowaniu, takimi jak: alkoholizm, bezrobocie, przemoc, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych itp. Problemy te prowadzą do dysfunkcji, dezorganizacji życia rodzinnego w sytuacji niemożności samodzielnego poradzenia sobie z nimi.

Dlatego bardzo ważne jest włączenie się wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami w działania zapewniające wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W myśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”, wsparcie to ma polegać w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

1. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;

2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Podjmując jakiegokolwiek działania na rzecz dziecka i rodziny należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Warto mieć na względzie również to, że wszelkie działania podejmowane na rzecz rodziny, która jest nieodłącznym elementem każdej społeczności, mają przełożenie na funkcjonowanie całej wspólnoty, przyczyniając się do rozwoju i wzmocnienia więzi pomiędzy jej członkami. Dlatego bardzo ważne jest inwestowanie w rodzinę i stworzenie jej odpowiednich warunków, które umożliwiłyby prawidłowe wypełnianie przez nią podstawowych funkcji. Niezależnie od przemian, jakim rodzina uległa w procesie rozwoju społecznego, jej funkcja wychowawcza zawsze uważana była za elementarną. Rodzina zawsze wprowadzała i nadal wprowadza młode pokolenie w krąg szerszych kontaktów społecznych, jest swoistego rodzaju pomostem między jednostką i szeroką społecznością. Ciągłe przeobrażenia dokonujące się w naszym społeczeństwie obejmują także rodzinę. Wpływają na zmiany zachodzące w obrębie samej rodziny oraz kształtują nasze oczekiwania, wyobrażenia o życiu rodziny, o jej kształcie. Rodzina pozostaje dla ogromnej większości dzieci i dorosłych podstawowym zespołem wspólnoty życia. Prawidłowo ukształtowana rodzina ma szereg walorów wychowawczych, nie do zastąpienia przez inne środowiska wychowawcze.

Takie kryterium pozwala na wyróżnienie następujących typów rodzin:

- 1) **Rodzinę normalną**, która jest oparta na więzi biologicznej między rodzicami a wszystkimi dziećmi, odznacza się pozytywną atmosferą współżycia, spójnością wzajemnych stosunków dzięki ich ukierunkowaniu na zaspokojenie potrzeb i aspiracji wszystkich jej członków, w szczególności na wychowanie i wykształcenie dzieci, dążącą do eliminacji pojawiających się między członkami konfliktów;
- 2) **Rodzinę niepełną** wskutek trwałej nieobecności jednego z rodziców, z dalszym zróżnicowaniem jej na typy podrzędne według przyczyn tej niepełności (np. śmierć, rozwód, separacja), z których każdy pociąga ze sobą swoiste trudności i problemy wychowawcze;
- 3) **Rodzinę zreorganizowaną** przez zawarcie po jej rozbiciu drugiego lub jeszcze następnego małżeństwa stanowiącą skomplikowany układ stosunków społecznych między naturalnymi, a przybranymi rodzicami i dziećmi oraz problemy związane z ojczymem lub macochą;
- 4) **Rodzinę zdeorganizowaną**, w której panują stosunki konfliktowe, zaburzające proces socjalizacji;
- 5) **Rodzinę zdemoralizowaną** pozostającą w kolizji z prawem czy z zasadami współżycia społecznego, choć często solidarną w stosunkach wewnątrzrodzinnych, połączoną więzią uczuciową, podobnie jak rodzina normalna, będąca jednak głównym źródłem deprawacji dziecka;
- 6) **Rodzinę stanowiącą środowisko zastępcze** – oparta na więzi współżycia i funkcji opiekuńczo-wychowawczej w stosunku do dzieci przy świadomości braku więzi biologicznej z nimi.

Celem działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dukli, zwanego dalej „Ośrodkiem”, jest wspieranie osób i rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Dukla w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek stara się uzyskać ten efekt poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia tych osób i rodzin, ich integrację ze społeczeństwem oraz zapewnienie doraźnej pomocy finansowej, rzeczowej, pomocy w formie usług i pracy socjalnej.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia

gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Od stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Zgodnie z w/cyt. Ustawą rodzina może skorzystać z poradnictwa asystenta w zakresie przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka. Wsparcie to ma być realizowane przez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży. Praca asystenta ma polegać na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przewyższanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwianie dostępu do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych. Wystarczy zgłosić się do asystenta zatrudnionego przez ośrodek pomocy społecznej, który na podstawie pisemnego upoważnienia będzie mógł załatwiać w imieniu rodziny sprawy w różnych instytucjach.

Rozważając o rodzinie należy podkreślić działania promujące rodzicielstwo i jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych, w ramach którego funkcjonuje Karta Dużej Rodziny. Przysługuje ona rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny, rodzice mogą korzystać z karty bezterminowo, dzieci do 18 roku życia lub do ukończenia nauki maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Urząd Miejski na terenie naszej gminy jest realizatorem „Dukielskiej Karty Dużej Rodziny”.

W roku 2017 Kartę Dużej Rodziny otrzymało 180 osób, które zamieszkiwały w 35 rodzinach.

KARTA DUŻEJ RODZINY – 2017 r.	
Liczba rodzin	35
Liczba osób, z tego:	180
Rodzice:	70
Dzieci:	110
Partnerzy DKDR	Ośrodek Kultury w Dukli MOSiR w Dukli Leroy Merlin w Krośnie

Zródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dukli.

Działania Ośrodka Kultury w Dukli kierowane są również na płaszczyznę życia rodzin, przedsięwzięcia organizowane przez instytucje cieszą się dużym zainteresowaniem. Dzieci mają możliwość podczas różnych spotkań, konkursów, ferii zimowych rozwijać swoje zainteresowania i pasje, co wpływa na ich rozwój kulturalny i osobowościowy.

W związku z powyższym opracowano 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dukla na lata 2018 – 2020, zwany dalej „Programem”. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Dukla na lata 2018 – 2020 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

2. Podstawy prawne do realizacji programu:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697.);
2. Ustawa dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz.487 z późn.zm.);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.);

6. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.);

7. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017r. poz. 489 z późn.zm).

3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Dukla.

Dukla – gmina miejsko–wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim. Gmina Dukla składa się z 22 sołectw. Z danych ewidencji ludności Urzędu Gminy Dukla wynika, że według stanu na dzień 31.12.2017r., Gminę Dukla zamieszkiwało 14632 osób, w tym 7415 kobiet i 7217 mężczyzn.

Tabela 1 – struktura wiekowa mieszkańców Gminy (dane na dzień 31.12.2017r.)

	Liczba osób
Kobiety	7415
Mężczyźni	7217
Razem	14632

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Dukli. System pomocy społecznej w 2017 roku obejmował wsparciem 747 rodzin, w których przebywało 1831 osób.

Tabela 2 – Przyczyny i skala nasilenia trudnych sytuacji życiowych rodzin

Lp.	Rodzaj problemu	ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	478	1192
2.	Bezdomność	5	5
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	107	537
4.	Bezrobocie	375	910
5.	Niepełnosprawność	216	425
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	370	899
7.	Przemoc w rodzinie	25	75
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	82	274
	w tym: - rodziny niepełne	62	198
	- rodziny wielodzietne	14	66

	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
9.	Alkoholizm	11	20
10.	Narkomania	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3
11.	Zdarzenie losowe	3	8
12.	Sytuacja kryzysowa	3	9
13.	Kłęska żywiołowa	0	0

Zródło: Sprawozdanie roczne MOPS, stan na 31.12.2017 r.

Z analizy powyższych danych wynika, że w 2017 roku głównym powodem przyznawania świadczeń było ubóstwo. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Korzystający z pomocy Ośrodka to najczęściej osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Zdarza się też często, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji np. bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Niepokojący jest wciąż rosnący wskaźnik bezrobocia mimo podejmowanych działań zwalczających to zjawisko.

Negatywne ekonomiczne i społeczne skutki bezrobocia to:

- pogorszenie sytuacji materialnej,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny,
- wzrost zachowań patologicznych.

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie w pieczy zastępczej obecnie umieszczonych jest 19 dzieci z gminy Dukla, pośród nich 10 dzieci przebywa w rodzinie zastępczej niezawodowej, 5 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 3 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej oraz 1 dziecko w placówce opiekuńczo – wychowawczej. W zakresie tym zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Dukla współfinansuje pobyt 1 dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Dane z Zespołu Kuratorów Sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich w Krośnie wskazują, że obecnie 18 rodzin z terenu gminy Dukla jest objętych opieką kuratora w zakresie opiekuńczo – wychowawczym.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2017r. wynika, że u 21 rodzin, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dukli wynika, że w 2017 roku z powodu przemocy, alkoholizmu w rodzinach i problemów opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi z porad psychologa skorzystało 24 rodziny.

Jak wynika z danych oświatowych na terenie gminy na dzień 31.12.2017r. do szkół podstawowych

i oddziałów gimnazjalnych uczęszczało 1314 uczniów. Na terenie gminy funkcjonują również 2 przedszkola. W 2017 roku do przedszkoli uczęszczało ogółem 244 dzieci .

Dużym problemem wśród korzystających z pomocy ośrodka jest alkoholizm. Z problemem alkoholowym ściśle związane jest zjawisko przemocy domowej. Na terenie Gminy Dukła z przemocą domową spotykają się policjanci, pracownicy socjalni, lekarze, pedagodzy, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dukli. W związku z występującym zjawiskiem przemocy w rodzinie, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015, poz. 1390), powołany został Zespół Interdyscyplinarny. Ponadto w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem zjawiska przemocy w indywidualnych przypadkach tworzone są również grupy robocze.

Jak wynika z danych ośrodka z roku na rok wzrasta problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na konkretną pomoc rzeczową i finansową skierowaną do dzieci i ich opiekunów. Powyższe dane wskazują również, w jakich aspektach należy pomóc rodzinie, aby prawidłowo mogła funkcjonować i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju młodego człowieka. Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na rodzinę wymagają od profesjonalnych służb opracowania specjalistycznych usług socjalnych, a celem pracy socjalnej z rodziną ma być wyjście z kryzysu i samodzielne prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym. Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli zatrudnia asystenta rodziny.

Asystent rodziny i pracownicy socjalni MOPS w Dukli w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują szereg działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych. Skuteczne wspieranie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest niezwykle ważne w przypadku rodzin, które wykazują deficyty w tym zakresie, bowiem dziecko do pełnego harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze miłości i zrozumienia.

W 2017 roku asystent rodziny pracował z 18 rodzinami, w których było 40 dzieci. Pomocą specjalistyczną w ramach pracy asystenta objęto rodziny niepełne - których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej i rodzinach zastępczych – celem utrzymywania więzi z rodzinami biologicznymi, kształtowania prawidłowej postawy rodzicielskiej, rodziny w których występują zaniedbania wychowawcze pod kontem realizacji obowiązku szkolnego oraz z towarzyszące temu trudności szkolne dzieci oraz z rodzinami w których występują formy przemocy – celem podniesienia świadomości na temat właściwych metod wychowania

i przeciwdziałania przemocy.

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na formy pomocy nie mieszczące się w sferze finansowej, usługowej czy w naturze. Coraz częściej podopieczni pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej, pomocy w podniesieniu umiejętności funkcji opiekuńczo-wychowawczej, radzeniu sobie z dziećmi – ich problemami i trudnościami edukacyjnymi.

Problemy, jakie dotyczą współczesną rodzinę oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Takie podejście do pracy z rodziną pozwala czasami zapobiec głębokiemu kryzysowi, który może skończyć się odebraniem dzieci rodzicom biologicznym. Istotną rolę pełni praca interdyscyplinarna instytucji zajmującej się dzieckiem, partnerstwo na rzecz przeciwdziałania marginalizacji rodziny dysfunkcyjnej i przywracaniu jej prawidłowych funkcji.

4. Zasoby Gminy Dukla w zakresie wspierania rodziny – analiza SWOT.

Aby zaplanować skuteczne cele i działania na rzecz rodzin należy przeanalizować obecny potencjał Gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazać wewnętrzne i zewnętrzne warunki i procesy, które wpływają lub w najbliższym czasie będą wpływać na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ gotowość do współpracy instytucjonalnej, ▪ dobrze rozwinięta sieć instytucji działających w zakresie wspierania rodziny na terenie Gminy: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ✓ Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ✓ Placówki oświatowe, ✓ Placówki ochrony zdrowia, ✓ Policja, ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy, ✓ Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe oraz instytucje kościelne. ▪ dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra pomocy społecznej, znająca problemy i posiadająca umiejętność wykorzystania wiedzy teoretycznej w praktyce, ▪ wsparcie udzielane przez psychologa, pedagoga, prawnika, ▪ zatrudnienie asystenta rodziny, ▪ znajomość specyfiki środowiska i obszarów problemowych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ silnie utrwalona w systemie funkcjonowania rodzin tzw. wyuczona bezradność – apatia, bierność i pasywność osób korzystających z pomocy społecznej w zakresie chęci zmiany swojego położenia, ▪ mity i stereotypy zakorzenione w środowisku na temat funkcjonowania rodzin wieloprotymowych, które powodują niechęć i segregację społeczną widoczną, np.: w szkole, ▪ wzrost kosztów utrzymania rodzin, ▪ zwiększanie się ilości zjawisk patologicznych, tj. przemoc, alkoholizm, narkomania, inne uzależnienia, ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, ▪ brak lokali socjalnych i tymczasowych pomieszczeń na terenie Gminy, ▪ brak placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających na terenie Gminy, ▪ niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, ▪ niewystarczająca ilość szkoleń specjalistycznych dla poszczególnych grup zawodowych w zakresie

<ul style="list-style-type: none"> ▪ uregulowania prawne, ▪ wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży, ▪ dostęp do obiektów sportowych. 	<p>możliwości i rodzajów wsparcia, które może być udzielone rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawcze.</p>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze wspieranie rodzin z jednoczesnym aktywizowaniem rodzin do zmiany swojej sytuacji m.in. poprzez programy wspierania rodziny, programy profilaktyczne promujące zdrowy styl życia, pozwalające na angażowanie rodzin w konkretne zadania, ▪ większe możliwości pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, ▪ kampanie informacyjne i konkretne programy edukacyjne podnoszące świadomość rodzin w zakresie podnoszenia umiejętności w wykonywaniu funkcji rodzicielskich, poprawnej komunikacji w rodzinie, stylu wychowania dzieci, motywacji do działania nad zmianą swojego życia, ▪ szeroki wachlarz kursów doskonalących, szkoleń tematycznych, bloków treningowo-terapeutycznych skierowanych do konkretnej grupy adresatów, tj.: osoby bezrobotne, osoby z problemem alkoholowym, z problemem przemocy w celu wyposażenia ich w niezbędne umiejętności, które pozwolą przeciwdziałać pogłębianiu się zjawiska wykluczenia społecznego, ▪ podnoszenie się świadomości społecznej na temat potrzeby wspierania rodzin dzięki kampaniom promującym postawę wspierania rodzin przybierającym postać np.: charytatywnych akcji wzajemnej świątecznej pomocy, ▪ objęcie rodzin kompleksową pomocą: prawną, psychologiczną, pedagogiczną, ▪ dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny, ▪ otwartość i chęć współpracy ze strony specjalistów, ▪ silne więzi rodzinne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanik więzi i tradycji rodzinnych, występowanie tzw. „pędu życia”, ▪ słaba kondycja ekonomiczna rodzin, bezrobocie, niskie płace przy równoczesnym wzroście kosztów utrzymania, ▪ brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia, ▪ ograniczony pod względem zatrudnienia rynek pracy dla okolicznych mieszkańców, ▪ ograniczone możliwości w zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin, ▪ brak współpracy rodziny w przewyciężeniu kryzysów, ▪ postrzeganie rodzin wieloprotblemowych wyłącznie przez pryzmat alkoholu i braku wykształcenia, ▪ marginalizowanie potrzeb kulturalnych rodzin wieloprotblemowych, niedostrzeganie potrzeby włączania ich w działania środowiska, ▪ etykietowanie rodzin dysfunkcyjnych w środowisku lokalnym – w tym szczególnie w szkole, w grupie rówieśniczej, co uniemożliwia indywidualny rozwój jednostki, ▪ nasilające się zjawiska patologiczne w rodzinach (alkoholizm, narkomania, przemoc i inne uzależnienia), ▪ uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, niechęć do samodzielnego zabezpieczenia potrzeb własnej rodziny, zjawisko „dziedziczenia biedy”, ▪ ograniczone środki finansowe na edukację oraz realizowanie zadań z zakresu wspierania rodziny.

Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

1. Założenia Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018-2020. Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej

funkcjonowania,

- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi Program,
- poprawę i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodzin, w tym umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.

2. Zadania programu na lata 2018 – 2020

Biorąc pod uwagę że rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania swoich członków, a przede wszystkim rozwoju dziecka i stanowi naturalne środowisko wychowawcze, w którym dziecko uczy się żyć i postępować w określony sposób, należy w sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami udzielić jej pomocy poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej, a więc szeroko rozumianego wsparcia.

3. Cele programu

Cel Główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

„ Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną „

Cele szczegółowe:

- 1) Wdrażanie skutecznych metod zapobiegających kryzysowi w rodzinie;
- 2) Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej,

- 3) Promowanie wartości rodziny poprzez propagowanie i inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowaniu dzieci,
- 4) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin,
- 5) Wdrażanie nowoczesnych metod pracy z rodziną i dzieckiem.

Tabela 4. Cele i zadania do realizacji na lata 2018 -2020

Cel 1 .	Wdrażanie skutecznych metod zapobiegających kryzysowi w rodzinie
Zadanie do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) akcje edukacyjne na rzecz profilaktyki kryzysu w rodzinie, 2) wspieranie edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa publicznego, 3) propagowanie i wspieranie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów tworzenie i realizacja programów zapobiegających niekorzystnym zjawiskom społecznym, 4) tworzenie i realizacja programów zapobiegających niekorzystnym zjawiskom społecznym (profilaktyka).
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1) zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi, 2) zwiększenie kompetencji rodziców i opiekunów, 3) wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi (np. np. uzależnienie, dyskryminacja).
Wskaźniki do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) ilość i rodzaj programów profilaktycznych: dla dzieci i młodzieży, 2) ilość osób objętych programami rodziców/ opiekunów.
Realizatorzy	MOPS, Policja, Placówki zdrowia, Placówki oświaty, organizacje pozarządowe.
Cel 2.	Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej
Zadanie do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) wspieranie finansowe i merytoryczne placówek ukierunkowanych na pomoc rodzinie, 2) organizowanie szkoleń, konferencji, wymiana doświadczeń odnośnie metod pracy oraz zakresu działania instytucji zajmujących się rodziną, 3) podejmowanie poradnictwa i interwencji na rzecz rodzin będących w kryzysie, 4) bieżąca analiza potrzeb, oferta pomocowa w środowiskach lokalnych, prowadzenie ujednoliconej bazy danych na temat takiej oferty.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1) podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie, 2) współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny, 3) ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby.
Wskaźniki do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) ewaluacja podjętych działań, 2) ilość i jakość dofinansowania instytucji wspomagających rodzinę, 3) ilość oraz liczba uczestników szkoleń, seminariów, konferencji, forów wymiany doświadczeń.
Realizatorzy	MOPS, Policja, Placówki zdrowia, Placówki oświaty, organizacje pozarządowe.
Cel 3.	Promowanie wartości rodziny poprzez propagowanie i inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowaniu dzieci
Zadanie do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) promowanie i organizowanie społeczności lokalnych (działania w ramach realizowania pracy socjalnej metodą środowiskowa),

	<p>2) zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego zwłaszcza pedagogicznego, psychologicznego oraz prawnego,</p> <p>3) wspieranie działań informacyjnych o uprawnieniach dla rodziny i formach pomocy wspierających rodzinę,</p> <p>4) promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.</p>
Zakładane rezultaty	<p>1) poprawa funkcjonowania rodzin, wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,</p> <p>2) integracja rodzin w ramach środowiska lokalnego,</p> <p>3) zacieśnienie współpracy z podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodzin z dziećmi,</p> <p>4) ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby.</p>
Wskaźniki do realizacji	<p>1) ilość osób, którym udzielono poradnictwa specjalistycznego,</p> <p>2) ilość zorganizowanych festynów, pikników, kampanii społecznych itp.,</p> <p>3) ilość zorganizowanych spotkań o charakterze edukacyjnym.</p>
Realizatorzy	GOPS, Placówki oświaty i kultury.
Cel 4.	Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin
Zadanie do realizacji	<p>1) zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych dla potrzebujących oraz zapobieganie utracie mieszkania,</p> <p>2) zorganizowanie dofinansowywanej, dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi dostosowanej do potrzeb opiekunów pracujących lub znajdujących się w trudnej życiowej (opieka: żłobkowa, przedszkolna, w sytuacjach kryzysowych),</p> <p>3) zwiększenie oferty bezpłatnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,</p> <p>4) kontynuowanie i poszerzanie oferty dożywiania,</p> <p>5) pomoc finansowa dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej i bytowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.</p>
Zakładane rezultaty	<p>1) podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny,</p> <p>2) zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej z powodu warunków socjalno – bytowej,</p> <p>3) zwiększenie mobilności opiekunów w podejmowaniu pracy i leczenia,</p> <p>4) podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży,</p> <p>5) powstanie miejsc doraźnej nieodpłatnej opieki nad dzieckiem w sytuacjach kryzysowych.</p>
Wskaźniki do realizacji	<p>1) ilość przyznanych i nieutraconych mieszkań,</p> <p>2) ilość dofinansowanych miejsc w żłobkach i przedszkolach,</p> <p>3) ilość miejsc opieki doraźnej,</p> <p>4) ilość osób objętych ofertą dożywiania,</p> <p>5) liczba przyznanych świadczeń.</p>
Realizatorzy	GOPS, Placówki oświaty, Policja, organizacje pozarządowe.
Cel 5.	Wdrażanie nowoczesnych metod pracy z rodziną i dzieckiem
Zadanie do realizacji	<p>1) rozwój i wdrażanie prac społecznie użytecznych jako jednego z elementów systemu aktywizacji społecznej członków rodziny,</p> <p>2) szkolenie specjalistów pomagających rodzinie w innowacyjnych metodach pracy,</p> <p>3) inicjowanie pracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny,</p> <p>4) poszerzanie kadry specjalistów w zakresie terapii i rehabilitacji dziecka i rodziny.</p>
Zakładane rezultaty	<p>1) podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych,</p> <p>2) poszerzenie oferty dostępnych dla klienta metod pracy z rodziną,</p> <p>3) ilość zatrudnionych specjalistów do pracy z rodziną, w tym asystentów rodziny,</p> <p>4) szybszy i lepszy dostęp do terapii,</p> <p>5) podniesienie jakości pracy specjalistów.</p>

Wskaźniki do realizacji	1) ilość godzin superwizyjnych i ilość osób w nich uczestniczących, 2) ilość szkoleń i osób w nich uczestniczących, 3) ilość dostępnych specjalistów i godzin w poszczególnych jednostkach.
Realizatorzy	MOPS, Policja, Placówki zdrowia i oświaty, organizacje pozarządowe.

4. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) Dzieci i młodzież którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci.

5. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji oraz ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji.

6. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Miasta w Dukli,
2. Zespół Interdyscyplinarny,
3. Policja,
4. Placówki oświatowe i kulturalne,
5. Zakłady ochrony zdrowia,
6. Organizacje pozarządowe.
7. Kuratorzy Sądowi

7. Źródła finansowania

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

8. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie realizacji Programu polegało będzie na zbieraniu danych przez koordynatora programu - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli, dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Realizacja działań zawartych w programie będzie miała charakter ciągły i będzie poddawana ewaluacji, która pozwoli na udoskonalenie kierunków zamierzonych działań.

9. Podsumowanie

Opracowanie i realizacja 3-letniego Programu Wspierania Rodzin należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz stymulowania i ukierunkowania działań na rzecz dziecka i rodziny tak, aby dzieci w swoich domach czuły się bezpieczne i kochane, a zachowania negatywne były zmniejszone do minimum.